
Vacandum Studiis.
Ex Bibliotheca
VALENTINI SCHLIEFF
Gedani.

Henrici Nicolai.

1. Disputatio de Potentia in rebus.
2. Disp. de Synonymo et Paronymo.
3. Gymnasium Logicum.
4. Tractatus de Pane edit. 1641.
5. Genethlia sive Natalitia ed. 1642.
6. Delineatio Colloquii inter Valerianum Magnum, Capuccinum et Henricum Nicolai.
7. Erklärung des Spruchs Eccles. IV. 4. secunda editio.
8. Anatome Papismi imprimis Jesuitici.
9. Nathanael Hilgner Predigt bey der Leichbegängniß Henrici Nicolai gehalten.

D.O.M.A.

Gymnasii Logici

DIATRIBE XIV.

DE

SYLLOGISMO TOPICO SIVE PROBABILI

Disputationis loco

Ad sententiarum collationem

proposita

in Gymnasio Gedanensi

PRÆSIDE

HENRICO NICOLAI

Phil. Ma. & Professore

Ordinario

Respondentis partes occupante

PETRO LANGIO

Heidâ Dithmarso.

Ad diem 5. Maji. S.N.

In Auditorio Philosophico

Horis destinatis.

DANTISCI, Typis GEORGI RHETI,

ANNO cIↄ. Iↄc. XXXIV.

Amplissimis, Nobilissimis, Prudentissimisq́;
VIRIS

DN. NICOLAO Pohle / Reipub. Dantiscanæ Scabinatus Assessori dignissimo. Dn. Mæcenati suo exoptatissimo.

DN. ADRIANO von der Linde / ejusdem Reip. Scabinatus Assessori æquissimo. Litterarum fautori exoptatissimo.

NEC NON

Natalium Virtutumq́; ornamentis Nobilissimis Viris-Juvenibus

DN. CONSTANTINO von Holten / Patricio Dantiscano florentissimo, Litteratissimo.

DN. ERNESTO à Crockaw / Hæreditario in Crockaw / &c. Fautori & amico suo colendo.

Deniq́;

Humanissimo atq́; integerrimo Viro

DN. JOHANNI Kölern / Negotiatori Gedanensi florentissimo, Promotori & amico suo honoratissimo.

Dnn. Patronis, Mæcenatibus & Promotoribus suis

Hanc disputationem Philosophicam cum debitâ animi submissione

D. D. C.

Petrus Langius
Resp.

1.

NAvem agere ignarus navis timet: abrotanum ægro- Non audet nisi qui didicit dare: quod Medicorum est, Promittunt Medici, tractant fabrilia fabri. Vt pulcrè Horatius l. 2. epist. 1. Non absimili modo argumenta vibrare non ausit, nisi qui modum argumentandi probè cognoverit. Et quod Logicorum est, hactenus tractandum est Logico. Quorsum præcipuè Syllogis. Topicus s. Dialecticus pertinet, in omni materiâ scibili promptum & verisimilem argumentandi modum suppeditans: ob generalissimas ratiocinandi rationes, quas accuratè materiis applicare sub universalibus maximis docere annititur. Vnde Veteres diligenter in quotidianis congressibus illa sua ἐπιχειρήματα, quomodo vocabant Dialecticas ratiocinationes, tyronibus Philosophiæ inculcabant. V. th. 11. Earum naturam & procedendi modum peculiari diatribe fusiùs explicare non abs re fuerit.

2. Tractatio Syll. Topici vel præcognitionis esse potest, vel cognitionis. Præcognitionis quadruplex. An peculialiter in Logicis tractandus? An jure Apodictico post, & Elechtico præponendus? An rectè dicatur in probabilibus & contingentibus versari? An adæquatum Topicorum Aristotelis objectum.

3. Quà primum: Negant de eo peculiariter agendum Ramei. V. Cl. I. M. l. 1. disc. Ram. c. 2. q. 5. Agricola ap. Keck. l. 3. Log. s. 2. c. 2. Morisanus præf. l. 1. Top. Vnde & cõmuniter in doctrinâ Syllog. omittunt. Quod tota Logica sit generalis ars. E. non specialia tractare debeat. Quale quid Syllog: Topicus. Et quod finis internus Logicæ sit

tradere instrumenta scientiarum. At scientiæ non utantur Syllog. Topico. Moris. c. 1. *Quæ contrà hic urgenda sunt, magnam partem ex* d. 13. t. 3. *patent. Hic illud urgendum: Dato veritatis eruendæ diverso & speciali modo, dandum est diversum instrumentum Logicum, quo eruatur. Nam Logici est, sufficienter omnes instrumentorum modos præbere, & generales & speciales, quibus veritas erui possit. Secus hiulcam præstabit operam. At datur diversus veritatis modus ab Apodictico, nempè probabilis vel credibilis. Sic alius est veritatis modus, homo est animal, necessarius: & homo est ambulans, contingens.* V. Dn. Gutk. p. 516. Sy. Lo. *E. & dandum in Log: peculiare ejus instrumentum. At hoc Syll: Topicus. E. Ad argumenta contraria R.* Ad 1.: *Logica est generalis, sed servato modo: Ut quandoq; & specialia instrumenta, certis materiis applicanda, enumeret. Est generalis ratione inferiorum disciplinarum & facultatum, particulare objectum explicantium: Tale quid non est in Logica: Non ratione omnium partium suarum, aut instrumentorum in specie, quasi omnia ejusdem generalitatis esse debeant. Ita generalior est Syllog: formalis in genere, quam specialis in specie, tali vel tali materiâ. Hæc specialitas Logicæ nihil officit.* Conf. Cl. I. M. c. 1. & C. 5. d. 5. q. 2. Reg. l. 4. Log. q. 9. d. Top. §. 1. Dices: *Hæc specialitas ex Syll: generali judicari potest. R. Falsum hoc. Nam ut res sunt, ita in proportione rerum probationes. Sed res sunt aliæ necessariæ, aliæ probabiles: aliæ immutabiles, aliæ mutabiles. E. & illarum probationes diversæ. Formam ratiocinandi in his ex Syll: generali habebis: Modum procedendi in & ex speciali materiâ nequaquam. Hic indiget peculiaribus præceptis.* Ad 2. *Logicæ finis internus est tradere instrumenta bonæ ratiocinationis.* V. d. 1. t. 23. *s. ea scientiarum s. disciplinarum probabilium sint. Et in ipsis scientiis multa occurrunt probabilia.*

4. Quâ

4. Quà secundum: *Decisio magnam partem patet ex* d. 13. t. 10. *Syllogismus Apodict: est nobilior Topico. E. hactenus in partiali tractatione præponendus. Et Topicus nobilior Elenchtico. Verum enim nobilius falso. E. hactenus Elenchtico præponendus.* Con. c. l.

5. Quà tertium: *Vulgò dicitur Apodict: Syllog: versari circa necessaria, Topicum circa probabilia vel contingentia. Negat* Timpl. l. 4. Log. c. 6. q. 11. *sufficienter ita distingui Syllogismos, quod & Topicus necessaria argumenta quandoq; suppeditet: Vt à definitione ad definitum; à formâ specificâ ad formatum, à specie ad genus, principiis internis ad principiata. &c.* Kek. *noster plures argumentandi modos necessarios à subjecto, accidente, proprio, toto & parte, Circumstantibus, objecto, comitantibus, divisione, oppositis, &c. addidit, quos ad Syll: necessarium dicticum, ut ipse vocat, retulit.* l. 3. Log. s. 2. c. 9. 10. seq. Cl. l. M. c. Keck. l. 2. s. 2. c. 8. 9. 10. seq. *multas talium argumentationum non ex vi propriâ istorum Canonum, sed alienâ, externo quodam principio ad demonstrationem redacto necessarias esse demõstrat. Sic: Cui differentia aut forma tribuitur, ei & formatum. Pygmæis forma hominis tribuitur. Ergò. Tota vis argumentandi ex minoris probatione profluet, de quâ si dubites, nunquam necessariam argumentationem ex majore deduces. Nisi in minore ad definitionem subjecti vel effecta recurras. Quod jam ex principio quodam apodictico procedere erit, nam istud pro medio etiã habet definitionem subjecti & effecta.* V. d. 13. t. 26. *Ita nisi minori ex demonstrationis adminiculo fidem feceris, æquè obscura illa erit quam Conclusio. Imò quandoq; obscurior. Et sic iste argumentandi modus ex solo Canone dictico parum firmam probationem habebit. Idemq; in cæteris probandi modis procedere probat idem* c. l. *qui* aut *ex istis Canonibus admodum dubiè & infirmè procedent:* aut *beneficio demonstrationis, ad*

nis, ad quam revocantur, procedent: Aut *ex principio aliundè noto procedent, non ex isto Canone immediatè. Sic: Cui genus tribuitur, ei species indeterminata: ex eo, quod non plures sint species sub uno genere. Quod quando scio, jam mihi conclusio notior est, quam Canon ille, ex quo probari debet. Nec isto magnoperè opus erit.*

6. Zanakius l. 3. c. Cl. I. M. f. 2. c. 8. q. 6. *responsurus ad hæc argumenta, varia excipit. 1. Negat Conclusionem necessariam immediatè debere fluere ex principio. Sic, Homo sentit. Non quà homo, sed quà animal. Sed hic est mira perversio sententiæ Cl. I. M. Vult ille, Canonem debere esse velut immediatam causam, per quàm proximè intelligatur Conclusio. Id in demonstratione omninò requiri patet ex* d. 13. t. 14. *Si demonstr: ὅλ quandoq; exceperis. Ad quam exemplum à Keck: & Zanak: allatum non pertinet, & sic nihil erit, eam hic regerere. Zanakius adducit aliquod subjectum, quod non est immediatum subjectum suæ affectionis, sed mediatum. Homo sentit, eò quod animal est. At hoc nihil ad rem. Addatur causa, & ita videbitur esse immediatam collectionem è causâ efficiente per emanationem: Nempe, quia est animal. Sic: O. animal sentit. Homo est animal. E. Homo sentit. Iam* major *est immediata & proxima causa, Cur passio tribuatur subjecto in Conclusione. Et propter majorem nosti hanc Conclusionem, etsi ejus subjectum sit mediatum. Hoc nihil obstat. Iam applica hoc ad Tuum Canonem, Zanaki: & videbis diversitatem. Cui tribuitur genus, ei aliqua species. Homini tribuitur genus. E. vel homo, vel brutum? Inferturne hæc Conclusio immediatè ex majore, ut principio? Nullo modo. Sed hoc tantùm: E. aliqua species. Quod illæ aut homo, aut brutum sint, hoc aliundè nosse oportet, nempe, quod sub animali non sint plures species, quam istæ. Et sic probatio Conclusionis non ex Canone, ut immediato principio procedet, sed ex isto alieno, as-*

sumpto

sumpto ad hanc rem. Et sic solidè hæc probavit Cl. I. M. & *malè refutavit* Zanakius. *Cætera, quæ hic moventur, non multum sunt ad rem.*

7. *Id.* Zanak. c. 9. *ad illud de formâ aut differentiâ regerit, in multis Syll. Apodict. minorem esse dubiam & tamen esse argumentationem necessariam: Vt. Quot sunt elementa, tot sunt temperamenta. At 4. sunt elementa. Ergò. &c. Quod pulmones habet, respirat. Canes pulmones habent. E. Sed hæc etiam sunt aliena. Esto sit minor dubia: Poterit aliundè probari, s. sensu, s. inductione, s. terminorum expositione: Quanquam in demonstratione minor debet præassumi magis, quàm probari. Tamen tota vis probationis debet ex majore, tanquam immediato fundamento conclusionis, pendere. Ita ut majore cognitâ & ejus terminis notis, immutabilis sequatur assensus ad Conclusionem. Sic, quicquid pulmones habet, respirat. Canes pulmones habent. E. Conclusionis vis præcipua radicatur in majore, in quâ immediata causa effectus demonstrati in Conclusione de subjecto fundabatur. Neq; hic probatio ex alieno principio arcessenda est. Et ad hoc intentum, quod* Cl. I. M. *satis clarè expresserat* p. 813. *respiciendum fuisset Zanakio: Et vidisset, in propositâ materiâ ita non esse. Nam in his Canonibus deducendis tota vis inferendi ex minori pendet, & ex principio aliundè assumpto.* V. t. 5. *non ex majore: Quod secus est in verâ demonstratione. Et sic isti Canones magnam partem non sunt idonei pro necessario argumento constituendo. De testimonio* DEI *& sensuum certum est, non esse media scientifica. Vt benè* Cl. I. M. c. 8. *prout scientia hic sumitur. Etsi aliàs certò & verissimè aliquid probent, apud eos, qui ea assumunt. Quomodo scientia interdum latè dicitur & de illis, quæ certò cognoscuntur. Quorsum loca* Zanak. c. 8. è Iob. 19. v. 25. Ioh. 11. v. 24. *& Scoto allegata pertinent. Ipsa cognitio & assensus fidei dicitur scire* Rom. 4.

v. 21. 2. Tim. 1. v. 12. *Qui tamen admodùm sophisticè pro scientiâ ex principiis naturalibus adducitur, de quâ hic agimus. E. illa extra Rhodum saltant. Secus multas firmas probationes dare concedimus, quas demonstrationes analogicas vocamus.* V. d. 13. t. 23. *At scientiam veram facere negamus. Inde qualecunq; firmum principium hic sufficere dictum est c. l. t. 26. non præcisè scientificum.*

8. Crell. præf. l. 1. pa. pro. *Verum partium materialium Log. discrimen à fine sumendum ait, & sic Topices finē esse probabili argumento fidem facere, vel probandi vel præparandi ergo: Materiam non semper esse probabilē, sed quãdoq; necessariã in Topicis.* Mendoz. d. 11. Log. s. 6. § 31. & Titel. l. 4. Lo. c. 32. *ab actibus præmissarũ discrimen deducunt, q in demon. actus omninò certi & evidentes, in Syll. Top. inevidẽtes & obscuri assumãtur. Cõmunissimè à materiâ probabili solet dici Topica. Commodissimè dicetur Topica esse probabilis argumentatio, à* modo arguendi, fine & effectu, & materiâ formaliter sub habitudine probabilis sumptâ, *etsi aliàs materialiter necessaria esse possit.*

9. A modo arguendi: *Nam hic est verisimilis. Nõn quæritur hic immediata connexio terminorum, ut ab uno posito ad alium necessariò procedatur; sed verisimilis cohæsio, unde credibilis illatio educi possit. Fine & effectu: Non finis aut effectus est hic, immota scientia, ut in demonstratione, sed probabilis probandorum evidentia. Materiâ formaliter sub probabili sumptâ: i.e. principia, ex quibus hic argumentatio concluditur, ut verisimilia assumuntur, etsi in se interdum sint necessaria. Sic, v. g. à causis vel effectis hic proceditur, sed ut possunt esse fundamenta probabilis argumenti, non ut immobile argumentum præbent. Ita ergò ab omnibus locis & Topicis & Apodicticis locus arg. Topici sumi potest, prout habitudinem verisimilis induit. Quomodo partialiter eos benè persequitur*

Keck.

Keck. noster l. 3. f. 2. c. 2. 3. *Et per hoc formale sufficienter Topica distinguitur ab Apodictica. Videturq́; huc respexisse* Arist. Vbi 8. Top. c. 1. *inventionem loci Dialectico (i.e. probabili disputatori) & Philosopho (i.e. necessario) communem vocat. Sic* 1. post. c. 14. *inventionem medij demonstrativi ex Topicis eliciendam ait. Ita ergò necessaria, cognita tantum ut probabilia, facient Syll. Dialecticum: Vel probabilia & à parte rei & conceptus nostri. Vt loquuntur hâc in re* Conimbr. in 1. Top. c. 2. q. 1. a. 1. & Morisan. in c. 1. l. 1. Top. (*Et sic modus veritatis materialis sub formali semper erit probabilis, etsi sub materiali etiam necessarius in se esse possit. Quorsum argutè respicere puto* Dn. Gutk. p. 516. V. t. 3) *Quos sequuntur* Fonseca l. 7. Log. c. 9. Dn. Schei. d. Syll. c. 16. n. 17. Cl. VVeg. q. 1. in l. Top. n. 4. Car. d. Racon. d. Syl. Top. f. 1. q. 2. Casus in l. Top. q. 3. D. Regius lib. 4. Log. q. 9. Dn. Flac. l. 1. Dial. c. 3. 4. *Aliiq́;. Vel, si omninò ex necessariis necessariam aliquando educat Conclusionem Topica, nunquã tamen ad tres istos necessitatis gradus* d. 13. t. 17. 18. *enumeratos ascendit, sed plerumq́; inter probabilia se cogit. Vt placet* Nihus. d. 10. Log. t. 3.

10. Quà quartum: *Subjectum adæquatum librorum Topicorum Arist:* tractationis & considerationis *est Syllog: Dialecticus: Ejus enim definitio, divisio, principia hic pertractantur:* Operationis *est problema f. propositio Dialectica; quæ quid differant,* V. t. 15. *Circa illam enim Syll. Topicus est occupatus;* Informationis *est animus humanus:* perfectionis *est intellectus humanus, qui informatur præceptis Syllogismi Topici, ne in Topicâ ratiocinatione exerret.*

11. *Fuit* præcognitio: Cognitio *est Nominalis* & *Realis.* Nominalis: 1. homonymica. *De voce Syllogismi* V. d. 10. t. 7. *De voce Topici nota: sumi* 1. Grammaticè,

 pro eo

pro eo quod est locale vel ad locum spectat. 2. Rhetoricè & Logicè, *pro materiâ certi argumenti inveniendi ad fidem faciendam. Sic Topice dicitur ars illa subministrans locos illos.* V. Cic. ad Treb. §. 1. & l. 7. ep. fam. ep 19. 3. *pro ipsâ ratiocinatione ex certo loco probabili deducta. Sic hic sumitur.* 2. Etymologica. *Topicum dicitur à τόπ⊚ i.e. locus, quod velut ex certo argumentandi loco desumatur. Vnde vulgò habent locum maxima, & locum differentiam maximæ.* V. Dn. Sch. Top. c. 1. n. 13. 3. Synonymica. *Dicitur etiam Syll. Dialecticus, non* latè, *ut cujuscunq; operationis Logicæ noëma Dialecticum dicitur: sic genus, propositio, notiones dialecticæ dicuntur: Sed* strictè, *ut tertiæ operationi circa probabilem materiam occupatæ competit. Quomodo Apodictico & Elenchtico contradistinguitur: Item Syll. probabilis, contingens, verisimilis, ex probabilibus concludens, credibilis, opinionem generans: Græcis* ἔνδοξ⊚, ἐπιχείρημα, ἐπιχειρηματικὸς, *quod in congressibus quasi ad invadendum in quacunq; materiâ sit aptus, &c.* V. Dn. VVeg. q. 1. Top. n. 1. *Nam in congressibus frequentissimè Syll. Dialectico suos exercebant Veteres. V.* Kek. nostrum. c. l. c. 1. & Dn. Flac. l. 1. Dial. c. 2. Fabr. in l. 1. Top. c. 2. 3.

12. *Quidam aliquem Syll. Dialecticum* notionalem *vocant, qui ex Conclusione & præmissis notionem Logicam habentibus procedat. Vt* Kec. *nost. c. l.* Cl. I. M. c. Keck. c. l. c. 1. *negat eam appellationem. Et rectè. Nam si sic notionalis dicendus esset Syllog:; etiam is esset addendus, qui ex notionibus Grammaticis, Rhetoricis, Poëticis, cum primis conjunctis, non solum Logicis, exstrueretur. Nam de istis etiam possumus disputare, ut Criticorum disputationes evincunt. Sic de Tropo in Cœnâ disputatur. Vt* c. l. probat Cl. I. M. *Srictior ergò ista definitio definito. Extra oleas vagatur* Zanak. c. l. c. 1. s. 2. *regerens, Logicam non curare Grammatica, sed*

notati-

notionibus sibi propriis rem proponere. *Et esse modos argumentandi in Logicis, quorum beneficio in Gram: & Rhetoricis inferri possit. Hæc de Syll. formali procedunt, ubi nullus habetur ad materialia respectus. Sed hic divisio instituitur Syllog: materialis, ut ex principio capitis in* Keck. *apparet. Si ex materiâ Syllog: dividendus in notionalem & realem, E. sub notionali omnis is compræhendendus, qui notiones aliquas secundas continet. Secus nimis stricta erit definitio. Vt benè objecit* Cl. I. M. & D. Schei: c. l. c. 14. n. 15. *At notiones secũdæ non ex Logicis tãtùm sumũtur, sed & Rhetoricis, Grãmaticis, Poëticis &c. si materiã spectes. Forma argumentandi ex solis Logicis desumitur, sed hic de materiali respectu est respõdẽdũ: Ex quo si Syll: in not: & realẽ dividas, notionalis dicẽd⁹ ille, qui de notione aliquâ secũdâ procedat, qualiscunq; sit illa. Hoc exhauriet omne id, quod sub definitione contineri potest; Non sola notio Logica. Vidit hoc* Alsted. l. 7. Log. har. c. 17. & Timpl. l. 4. Log. c. 6. q. 12. *Ideoq; Syllogism: notionalem, quem deuteronoëmaticum vocant, definiunt, quod sit, qui habeat Terminos Notionis secundæ, generaliter. Et hoc verè. Atq; hoc modo Syll: notionalem concedit* Cl. I. M. C. 5. d. 4. q. 1.

13. *Fuit* Nominalis *cognitio.* Realis *est definitiva, divisiva & affectiva.* Definitio *sit:* Syllog. Topicus est Syll. materialis, ex probabilibus principiis problema dialecticum materialiter deducens, ad gignendam probabilem opinionem.

14. *In definitione est* 1. genus, *quod est Syllog. materialis. Hæc verba explicata sunt* d. 13. t. 2. 2. Differentia. *In hâc dicitur* 1. Ex probabilibus principiis. *Probabilia dicuntur, quibus facilius datur assensus, quam negatur. Græcis* ἔνδοξα: *Quibus opponuntur* παράδοξα, *quæ contrà se habent. Suntq;* vel immediata *& per se, quæ cognitis saltem Terminis assensum merentur: ut, Parentes colendi: Quod tibi*

 fieri

fieri non vis, nec alteri facias: Vel mediata *& per aliud, Vt summum bonum consistit in actione virtutis: Temperamentum in certâ dispositione primarum qualitatum: Elementa sunt principia mistorum: Alia sunt probabilia realiter & in se, alia assumptivè & notionaliter, in nostro conceptu ita assumpta.* V. 1. 9. *Vtraq; hic assumi possunt. Alia sunt probabilia verè, alia apparenter. Priora hic requiruntur. Posterioribus Sophistæ utuntur.* V. D. Flac. l. 1. Dial. c. 1. *Dicuntur probabilia pluraliter, permissivè; fieri enim potest, ut utraq; præmissa sit probabilis, non necessariò ita est. Sæpè una saltem est probabilis, altera necessaria. Ita in Syll: Sophistico sæpè una est falsa, altera vera. Hoc satis ad falsitatem.* V. Dn. VVeg. c. l. *Ita in Enthymemate probabilis præmissa una præmitti potest, & ex eâ Conclusio educi.* V. Reg. l. 4. q. 9. §. 2. *Hæc principia quà modum & potentiam obœdientialem proponuntur à Logico: quà fundamentum & rem è quibus desumuntur, non in ipsis Topicis sunt, sed partim in prima Log: parte, ut definitio, divisio, genus, species: partim Grammaticis, ut conjugata, Notatio: partim Metaphysicis, ut causæ, causata, Tota, partes, &c. Ex quibus ad potentiam obœdientialem in Topicis, quà modum argumentandi probabilem eruendam, arcessuntur.* V. Cl. I. M. l. 1. disc. c. 2. q. 12. 13. Nihus. c. l. t. 5. 6. Dn. Cor. Mart. l. 2. p. pro. d. Top. c. 2. & d. 2. c. Ram. t. 82. 83.

15. *Dicitur* 2. Problema Dialecticum. Problema *dicitur, cum ita rogatur, ut utraq; respondendi pars libera relinquatur. Vt, Estne animal rationale definitio hominis, nec ne?* Propositio *cum altera pars rogatur. Vt, Nonne parentes sunt honorandi? Et sic accidentale inter ea est discrimen, in modo proferendi. Vt benè* Dn. VVeg. c. l. q. 2. n. 3. Fab. in l. 1. Top. c. 4. q. 2. & c. 10. q. 1. Casus in l. Top. q. 4. *Porrò problemata Dialectica ex omnibus disci-*

plinis

plinis sumi possunt, & ita variè dividi. V. Dn. VVeg. c. l. n. 5. Aristot. 1. Top. c. 3. *ratione materiæ problema Dialecticum divisit in problema accidentis, generis, definitionis & proprij.* V. Scharf. l. 5. Log. c. 1. *Hoc non ita intelligendum, quasi ex istis 4. tanquam locis argumenta quæstioni dubiæ fidem facientia tantùm depromi possint: Longè enim plura sunt loca argumentorum, ut tota, partes, causæ, causata, Testimonia, &c. neq; unquam ita intellexit Arist: sed quod* Major Terminus, *i.e. prædicatum quæstionis, semper ad aliquid horum referri possit, & sub hujus ratione vel explicitè vel implicitè quæratur. Vt benè* Dn. VVeg. c. l. q. 4. *Hoc vult Arist: quando hæc 4. ea esse dicit, quæ sub disputationem cadant.* 1. Top. c. 4. *At loca argumentorum, s. medij termini, argumenta suppeditantes, non cadunt sub disputationem, sed sunt rationes fidem quæsito facientes.*

16. *Nec huic numero officit 1. Prædicabilia esse 5.* V. d. 3. t. 24. *Nam* illa *ex modis prædicandi affirmatis sumebantur:* hæc *ex modis probandi:* Illa *termini tantùm erant:* hæc *etiam enunciationes esse possunt.* Illa *in quavis prædicatione materiali finitâ, locum habebant:* hæc *saltem in probabili & Dialecticâ, non Apodicticâ:* Illa *etiam de subjecto singulari locum habent:* hæc *tantum de Vniversali. Nam de singulari procedit Syll. Expositorius, qui communiter è Topicis removetur. &c.* 2. Etiam *de differentiâ & specie quæri posse. Nam eundem modum probandi cum genere habent. Vnde ad istud prædicatum referuntur. Et species non prædicatur ordinariè, nisi de Individuis. At subjecta singularia hic rejiciuntur.* 3. Etiam *de causis & effectis quæri posse. Nam causæ & effecta vel sunt generalia & accidentalia, & sic ad quæ. accidentis pertinent: Vel specialia & essentialia & sic ad prob. proprij referuntur: Vel sunt causæ internæ, & sic ad definitionem pertinent.* Conf. Cl. I. M. l. 1. Misc. d. 13. t. 13. 4. Non

ſemper ſub iſtis nominibus quæri, an aliquod ſit accidens, definitio, &c. Sed quandoq́; ſimpliciter, an alterum inſit alteri. Nec enim opus, ut ſemper expreſſè ſub iſtis terminis problema formetur: ſufficit, ſi omne ad eorum aliquem referatur, & ſub habitudine ejus quæri poſſit. Et hoc modo velut generales modos Ariſt: aſſignavit, ad quorum virtutem omnia problemata Topica revocari poſſint. V. Dn. Cor. Mar. c. l. c. 4.

17. *Dicitur* 3. Materialiter deducens. *Hic non ſolum forma argumentandi æſtimatur; ſed & materia, & videtur, quomodo ex ipſâ materiâ Logicè ad probabilitatem determinatâ per certos modos & Canones, quos Loci Topici ſuppeditant, probabilis ratio ſ. argumentum educi poſſit.* V. d. 13. t. 13. *Cum* deduci *hic dicitur, intelligitur, ipſum argumentum formandum eſſe in Topicis, & ex Topicis, ſi principia argumenti ſint communia. Nam ſi ſint diſciplinæ certæ propria, ut Phyſica vel Mathematica, fruſtra ea ex Topicis quæſiveris. Niſi ad rationem communium ea redegeris. Vt benè* Dn. Cor. Mar. c. l. & c. 5. *Atq́; ita quod non argumenti formationem docet, in hâc materiâ eſt alienum. Et ſic farrago illa Terminorum, quales ſunt cauſæ, cauſata, tota, partes, &c. definita, diviſa, explicata, quæ magno numero à Rameis, & qui eos in hoc ſequuntur, miſtis, hoc loco adduci ſolet, tota eſt aliena, & ad realem aliquam diſciplinam, ut Metaphyſicam, aut inſtrumentalem, ut Grammaticam, eſt referenda. Paucis exceptis, quæ ipſi formali Logico ſubjacent, ut definitio, diviſio, genus, ſpecies, &c.*

18. *Logica tota diſciplina eſt* notionalis *& inſtrumentalis, non* realis: *Adeoq́; omnia ſua noëmata* notionaliter *tractare debet, non materialiter &* realiter. *At docere quid ſit cauſa, quid cauſatum, quotuplex, an prior naturâ ſit cauſato, quid totum, quid partes, quomodo differant, &c. & quæ magno numero Ramiſtæ & miſti hic explicare ſolent, ut ex*

ſcriptis

scriptis illorum patet, omnia sunt realia & realiter tractata. Materiam aliàs Logicis non esse inferendam clamant Ramistæ, cum Syllog: materialem in Log: tractandum audiunt â Peripateticis. V. d. 13. t. 8. *At hi termini omnes sunt materiales, & materialiter â Ramistis tractati. Logici est, distinguere* inter potentiam terminorum naturalem s. realem, & obœdientialem. Naturalis & realis est, *cum realia terminorum significata retinentur, & ex ijs habitudo eorum explicatur. Sic dicitur causa, ex quâ ut agente res est. Totū quod partes habet. Pars, quæ totum complet. Hæc potentiæ naturalis evolutio est realium disciplinarum propria.* Obœdientialis *est, quando notionalis quædam habitudo in terminis consideratur, quâ artificiali invento subjici & sic per artem aliquid ex ijs educi potest. Sic Causam, Causatum, Totum, partem, considerat Logicus, ut per potentiam obœdientialem, aliquem notionalem modum ex illis terminis elicere potest. Vt modum argumentandi à causis ad effecta, ab his ad illas: A totis ad partes, ab his ad ista, &c. Hoc in istis terminis notionale est, & hoc considerare ad Logicum pertinet. Ita Rhetor in istis terminis potentiam obœdientialem considerat, quâ per suam artem Tropis quibusdam. v. g. Metonymiæ, Synechdoches, investiri possunt, & sub hoc intentionali respectu istos terminos considerat.* Absolutè realem istorum terminorum naturam explicare in Logicis est notiones primas cum secundis perpetuâ conferruminatione confundere. *A quâ confusione non liberabunt se Ramei & misti, quamdiu* potentiam *istorum terminorum* obœdientialem â naturali *non distinguere didicerint. Vt benè hæc deducit* Cl. I. M. l. 1. disc. Ram. c. 3. q. 13. *Qui ergò Canones potentiam illam obœdientialem ad argumentandum explicant & deducunt, illi in Topicis admittendi: Qui realem illorum Terminorum naturam declarant, in Logicis sunt alieni.* Conf. Dn. Cor. Mar. dis. 1. c. Ram. t. 36.

19. *Vt tota res sit evidentior, removenda sunt quædam Rameorum objecta.* Dices. 1. Per *illam potentiam obœdientialem non excluditur naturalis habitudo causæ, effecti, totius, &c. Sed includitur. E. & ille respectus hic non simpliciter negandus.* R. *Non excluditur quidem, sed in Logicis non explicatur aut attenditur. Et hactenus hic negatur. Sic in Rhetoricis naturale significatum termini, Causæ aut totius, non excluditur: à Rhetore tamen considerari in Tropis negatur.* 2. Priusquam *modum argumentandi scias, oportet habeas præexplicatam materiam, ex quâ istum modum elicias. At hæc explicatio in parte primâ in doctrinâ Terminorum est præmittenda. Imò isti termini præbent etiam materiam propositionū, & ex ijs subj. vel prædicata prop. sumi possunt. E. in 1. parte præmittendi. Ita* Dusa l. 2. Log. c. 1. th. 2. & Ram. l. 2. Sch. Log. c. 7. *Vnum argumentum ad varios usus transferri posse ait. Et ad argumentationes, & ad enuntiata.* R. 1. *Quidam putant, in prædicamentis proponi istam materiam,* V. Dn. Cor. Mart. c. l. d. 2. t. 23. *Ostensum suo loco, prædicamenta omnem materiam Log. non complecti, & alio fine in Log. proponi.* V. d. 4. t. 5.

20. 2. *Falsum, mnem istam materiam in Log. esse proponendam: Cum ea & à realibus sumatur, & Grammaticis quandoq; ut notatione, allusione, conjugatis, transumptione. At nec realia nec Grammatica sunt fori Logici.* 3. *Falsum, locos Topicos pro enuntiationibus esse. Nam in his & quædā veræ, & quædam falsæ sunt, quæ nihilominus definitionem propositionum habent. At in locis Top. omnia vera esse debent. Et Topica inventio multum habet artis: At nec enunt. vera multum, & falsa nihil prorsus artis, sed distorsionis habet. Vt benè hæc deducit* Cl. Co. Mar. c. l. c. 2. 4. *Si omninò hi termini ut materia prop. in p. r. e 1. sunt explicandi, sub habitudine* notionum secundarum *sunt explicandi, & sic erunt*

vle

vel consentanei, vel dissentanei. prædicamentales, prædicabiles, simplices, vel complexi. &c: non primarum, *quales sunt, Causa, Causatum, Totum, Pars. Quæ omnia sunt realia, non notionalia. Et magis à Logico præsupponuntur, ut explicata in alijs disciplinis, quam explicantur. Neq́ in unâ parte & operatione Logicâ ea explicatio fieri debet, nec ijsdem præceptis & medijs, sed diversis. Quomodo isti termini subjecta & prædi: Enuntiationũ esse possint, pars secunda Logices docet: quomodo sedes & materia argumentationum, sola Tertia & Syllogistica pars expediet. Ergó prout argumentum hic est in Topicis tractandum, cum respectu ad ratiocinationem non enuntiationem, est tractandum, & sic ille respectus est alienus, quà tales termini materia enuntiationum fieri debent.*

21. Dices 3. *Isti termini faciunt ad inventionem materiæ alicujus argumenti postea struendi. At inventio debet esse prior judicio. E. & isti termini ante doctrinam Syllogisticam proponendi. R. Materia argumenti hic non in uno termino & ejus explicatione reali est quærenda, qualis in Rameorum Log. invenitur, nam isti termini magnam partem sunt notiones primæ, simplices & ipsæ res: At argumenta noti: secũdæ, complexæ, sũt, & rationem, & quod probandum est, complectentes.* V. Dn. Flac. l. 1. dial. c. 4. *Quicquid hic obfundat* Timpl. l. 1. Lo. c. 3. q. 4. *Sed vel in integro axiomate & maximâ quadam, potentiam illam obedientialem ad argumentandum continente: vel in integro Syllogismo in certâ materiâ, ex tali probabili maximâ exstructo. Et hæc materia in* ipsâ Logices parte speciali *est docenda, ubi generalis forma Syllogistica jam fuit præmissa. Nec inventio propriè loquendo est pars Dialecticæ, sed officium & actio Logici, quâ ostenditur modus agendi in aliquam materiam & objectum, non ipsa nuda materia proponitur & agglomeratur. Sic Architectus non tradit institutionem de lapidibus, cæmentis, ferramentis: sed mo-*

modum ea aliunde assumpta in certam formam conjungendi : Ita in simili Logicus materiâ aliundè assumptâ in certum arguendi modum explicare eam docet. Inventio propriè ad operationem tertiam pertinet, & est medij termini eductio, qui ratio sit, Cur conclusio affirmetur vel negetur. Non primæ partis est propria. Vt benè Cl. I. M. q. 8. c. I.

22. 4. Argumentum est, quod ad aliquid arguendum affectum est. *At hæc affectio ad arguendum etiam in simplicibus terminis, causa, causato &c. esse potest. E. & illi ad Topicam pertinent. R. Argumentum est, quod actu arguit s. ratio, quæ rei dubiæ fidem facit, ut loquitur* Cic. Top. ad Treb. §. 3. & Quintil. l. 5. c. 10. *& concedit* Timpl. c. I. q. 3. Scaligero *est corpus orationis, ex quâ argumentatio construitur.* V. Cl. I. M. c. I. q. 11. *non solum quod arguere potest. Nec exempla Goclenij illam significationem uspiam ex authore probant.* p. 1. prob. 10. *Nam cætera significata, ut cum notat materiam rei, a. explanationem, notationem, distinctionem, manifestationem, proditionem, evolutionem, argutam cogitationem, explicationem, quæ adducit* Gocl. c. I. & Timpl. c. I. q. 2. *semper actum aliquem notant, non solâ habilitatem ad actum, ut Ramei volunt. Et sic sunt aliena. Imò in tàm generali significato argumentum non semper erit* Logicum argumentum, *de cujus definitione hic quæritur. Sed quandoq;* Rhetoricum, *ut cum Tropicæ voces declarantes adhibentur, ut Herodes est vulpes: quandoq;* Poëticum, *ut sydere est vox dactylica: vel* Oratorium, *&c. quæ disciplinæ etiam suas notiones declarantes, illustrantes, habent, & sic sua argumenta. Quæ tamen hic sunt alienissima. Vt rectè* Cl. I. M. c. I. q. 10. Locus *est sedes argumenti, & sic habilitatem ad arguendum involvit, unde argumentum sumi possit :* Argumentum *Logicè est ipsa ratio è loco educta. Nec libertas Philosophica faciendi vocabula, quam hic adducunt* Dn. Schei.

Top.

c. 1. n. 1. Alsted. l. 2. Log. har. c. 1. *satisfaciet. Nam ea est in casu necessitatis. At is hic non est. Possunt enim notiones istæ simplices Termini Methaphysici, Logici, Grammatici dici, non præcisè argumenta.* V. Cl. I. M. q: 14. *Nec locus* Ciceronis è 4. d: finib: à Timpl: c: l: *adductus, probat istum usum vocis. Manifestè enim ibi notantur rationes ad probandas & explicandas res adductæ, quas ex omni copiâ sumi posse ait. Nec* Virgilij, Ovidij, a. Perotti *authoritates quicquam hic ad rem faciunt, quæ hic allegari solent. Vt pluribus ostendit* Cl. I. M. c. l. q: 11. *Plura hâc de re & lectu digna vide apud* Eundē c. l. q: 8. 9. 10. 11. 12. 14. seq: & C. 1. d. 4. q: 1. 2. C. 5. d. 7. q: 1. Dn. Weg. Top. q. 4. Hipp: qu: Log: 47. D. Cor: Mar. c: l: & alios.

23. *Neq; verò satis validè vel â Rameis vel mistis hæc expugātur. Neq;* Zanakij *distinctio rē expediet* c: Cl: I. M. l. 1. s. 1 c. 14. q: 2. *aut* Alstedij l: 2. Log. har: c. 3. *vel* Timpleri c. l. q: 13. *terminos hos, causā, causatum &c. in* Metaphysicis *tractari, ut propria, modos & primas velut differētias entis, & esse protonoëmaticos: in* Logicis *ut instrumenta s. argumenta, quibus explicetur aliquid a. probetur, & velut species argumenti Logici, & esse deuteronoëmaticos. Nam si sic, E. per potentiam obœdientialem ad operationem Logicam erunt tractādi: non realem significatorum naturæ illorum terminorum explicationem.* V. t. 18. *Qualis ferè tota tractatio Keck: & cæterorum mistorum in parte primâ est, Vt definitiones testātur. Et explicatio vel amplificatio, quæ semper urgēt misti,* V. Alsted. l. 24. Encycl. p. 1. c. 4. & l. 10. Lo. har: c. 4. *horum terminorum in rebus, si Logica sit, notionalis sit, & sic ex notionalibus terminis Logicis dirigenda est, v. g. Synonymis, paronymis, prædicabilibus, prædicamentis, postprædicamentis, &c.* V. præc. dispp. *Si realis, à Logico è reali disciplinâ, id est, Methaphysica assumi poterit. Sic Logicus causas, effecta, objecta rei*

explicabit ut cognitionem significati realis illorum terminorũ à Metaphysico habet: Ita tropos in re & schemata ostendet ut Rhetor: ita amplificationes ut Orator, ex locis inventionis oratorijs: non ea omnia tenetur in suâ disciplinâ tanquam sibi propria tractare, nî immensum Chaos è Logicâ fabricaveris.

24. *Dicitur* 4. *in def.* ad gignendam probabilem opinionem. Opinio *est assensus pendulus & imbecillis circa objectum, ex probabili medio ortus.* V. Dn. Weg. in po. An. q: 12. §. 2. *De ejus naturâ plura tractare pertinet ad Animasticum.* V. Mend. d. 10. d. an. §. 60. *Opinio est finis & effectus Syll. Topici.* V. t. 8. 9. *Et in hac sistit Topicus ut Topicus, per q̃ hanc differt à Syll. Demonstrativo & necessario.* V. Reg. c. l. q. 9. & Dn. Schei. d. Syll. c. 16. n. 19. *Si alicubi necessaria intercurrant, vel per accidens & obiter id fit, vel sub habitudine probabilium assumuntur.* V. t. 9.

25. *Fuit* definitio *Syll: Top. Sequitur* divisio. *Hæc considerari potest, vel respectu locorũ, ex quib⁹ Syll: Topici eruũtur,* vel *ipsorũ Syl: Topicorũ exstructorũ. Locorũ divisio est varia. Quidã in locum maximæ, & locũ differentiæ maximæ dividũt.* V. D. Schei. To. c. 1. n: 13. Reg. p. 821. Titel. l. 5. dial. c. 1. dn. Philipp⁹ *in locos personarum & rerũ.* V. D. Cor. Mar. c. 5. Top. *Ramei discrimẽ locorũ & argumẽtorũ rejiciũt.* V. Cl. l. M. c. l. q. 10. 11. & *locos in externos & internos, primos & ortos, cõsetaneos & dissẽntaneos dividũt. Istos explicãdi modos, prout Rameis tradũtur, jure cõfutat Idẽ* c. l. *Cõmodissimè & loc⁹ & Syll: Topic⁹ dividetur.* 1. *in artificialẽ & inartificialẽ.* 2. *Artificialis in Nominalẽ, ut Cõjugata, Notatio, Derivatio, Trãsũptio, &c. & realẽ. &c.* 3. *Realis in absolutos, ut genera, species, tota, partes, &c. & cõparatos, ut à meliori, pstãtiori, nobiliori. Canones eorũ fuse persequũtur* Arist. l. 2. 3. 4. Top. Cl. l: M: l: 6. insti: Lo: Dn: Schei. Top: c: 2. 3. Keck: noster l. 3. Lo. s: 2. c: 2. 3. Reg. l. 4. Log. q. 10. Titelm. l. 5. Log. c. 3. 4. *seq: & alij.*

26. *Sic &* divisio *Syll Top fuit.* Affectiones *sunt.* 1. Vtilitas *& necessitas ejus De ea Vid.* Arist. l. 1. Top. c. 2. Conibr: Fabiũ & Morsã in h. l. Keck. c. l c. 1. Reg. c. l. q. 9. Titelm. præf. l. 5. 2. Ordo. *Qui is, ut Necessario postponatur.* V. t. 4.